

Politizáló MMK

Mióta újjáalakult a MMK állandó belső viták tárgya az, hogy a társadalmat érintő, életfeltételeit lényegesen befolyásoló műszaki gondok esetén megszólaljon-e, mondja-e el véleményét a társadalomnak (!) a legnagyobb mérnökszervezet. Mint az alábbiakból kiderül, szerintem igen, de ez csak egy magánvélemény.

A legutóbbi véleménynyilvánítási alkalom a Budaörsi úti fővárosi buszsáv létesítésével kapcsolatos botrány volt, melynek során újraéledtek a korábbi viták. De volt korábban is hasonló, ki nem használt alkalom, mint pl. a japán atomerőműi katasztrófa utáni német és magyar energiapolitikai reagálás különbözősége. De sorolhatnám majdnem vég nélkül tovább a társadalmat élénken foglalkoztató, a média által bőségesen taglalt témákat, melyekben elvárható lenne mérnöki segítség. Ilyenek: **az építőipari körbetartozás, a közbeszerzés visszásságai, a milliárdnyi pénzügyi trükk, az építmények nulla tartóssága, a korrupció, a mérnöki létesítmények nulla fenntartása, a permanens átszervezések, az élelmiszert feldolgozó ipar felszámolása, a hatalmas munkanélküliség, a felsőoktatás tömegtermeléssé tétele, a technikus képzés vissza nem állítása, mérnöki munkabérek harmadik világbeli szintje, a privatizációk visszásságai, az EU-s szabványok angol nyelvű bevezetése**(felesleges költeni egy olyan csapatra, mely e nélkül is lapít és elfogad mindent!), **pártokhoz közeli cégek léte, a generálmunkaadói rendszer visszásságai, a minőségi munka teljes mellőzése, a hazai ember és anyag mellőzése**, stb. Megoldatlanságuk, majdnem tabu voltuk, sok magyar mérnök és nem-mérnök életét keseríti meg. Jó nekünk az, ha az előbbi kör bővül?

A felsorolt témák nagy része a pénztelen, eladósodott társadalomnak nagyon költséges.

Támadás érte a mérnökséget a bósi vízi erőmű miatt is, melynek során a nem szakértő hatalmasságoknak majdnem sikerült megszüntetni egy nagy hagyományú mérnöki szakágot, a vízimérnökséget. Nem jön most vissza mindez a Duna stratégiával? Hasonló, laikusok által kezdeményezett, messzire menő támadásra példa nem igen van a mérnökség történelmében. Elnézést kérek, de ezt a problémátömeget mérnök bálók rendezésével nehezen megoldhatónak tartom.

Hatalmunk, pénzünk nincs, de a mérnöktársadalom tudása, tapasztalata előtt mindenkinek kalapot kellene emelni. **A mérnökség képviselhetné társadalmunkban a józan észet.** Néhány mondattal, melyek mögött gondolat, érv, tény van, csodákra lennének képesek. Kárt előzhetnének meg. **A társadalom tényeken alapuló, valódi információ hiányától szenved.** Lényegesen alaposabb lenne a döntésük, ha rámutatnánk az egyes válaszok, megoldások előnyeire és hátrányaira. Nem valamilyen új ellenzéki szervezetet szeretnék javasolni, nem a politizálás elkezdését, nem a politikába való bekapcsolódást, hanem **a helyes ügyek mértéktartó szolgálatát. A mérnökség jelenlegi „nem politizálunk” álláspontja sokba kerül a társadalomnak.** Ne legyen politizálás kijelenteni azt,

hogy a derékszög 90 fokos, vagy figyelmeztetni arra, hogy a víz normál esetben 100 fokon forr.

Országunk mai állapota nagyrészt annak következménye, hogy a mérnöki gondolat, a mérnöki megközelítés szinte mindenből kimarad. A törvényhozásban csak pár mérnök ül. A mérnökök tartózkodását a politikától a még meglévő mérnöki önérték, tartás szempontjából megértek, de ennek is van ára. A nem mérnöki szakmák képviselői – akik a parlamenti nagy többséget alkotják - nem érzik szükségét a műszaki értelmiség bevonásának, úgy tesznek, mintha a mérnökök nem is léteznének. Szemrebbenés nélkül nyilatkoznak, döntenek műszaki kérdésekről, meg vannak győződve mindenhatóságukról. Még mindig nem látható két évtized után sem ennek a fajta döntési mechanizmusnak a kára? Hol van az ingerküszöb? Nem tudom, hogy fordított helyzetben – ha mérnök nyilatkozna szociológiai, filozófiai, történelmi, irodalmi stb. kérdésekről – hogyan fogadnák, mekkora lenne a lárma. Miért csak a mérnökök ismerik határainkat? A jogosultsági kérdést nem lehetne felvetni kamaránkon kívül is?

Csodák pedig nincsenek. **A 20 év alatt elkészült törvényeink között annyi a selejt, hogy amennyiben egy cipőgyár ilyen arányban termelne, már többször tönkrement volna. A rendeletmódosítást a módosítás módosítása követi, nyelvezetük pedig csapnivaló.** Miként lehet betartani egy megérthetetlen zűrzavart? A jogszabályi káosz egy jogásznak is követhetetlen, pláne az ez a más logika szerint élő mérnököknek. A minőséget pedig itt kellene kezdeni. **Hogyan lehetséges az, hogy a mérnökök véleménye nem megy át a hétköznapi életbe?** Nincsenek talán szervezeteik, amelyek hangsúlyozni, megfogalmazni tudnák ezeket? Van Magyar Mérnöki Kamaránk, van MTESZ-ünk például Közlekedéstudományi Egyesülettel. Ezek évtizedek óta működnek. Mégsem! Mi lehet az oka?

Beleragadt, belekeveredett mindkét előbbi szervezetünk a saját bürokráciájába, bonyolult és kis hatékonyságú szervezeti felépítésébe, hosszú alapszabályába. Az időnk nagy része ezek módosítgatásaival megy el. Hány gépész és hány vizes mérnök legyen az ilyen-olyan kamarai szervezeti egységben? Titkárságok, főtitkárság, alelnökök tanácsa, stb. Mennyit fizessenek a megyei kamarák az országosnak? A tagozat vagy a megye fizesse az útiköltséget a pesti tárgyalásra meghívott vidékieknek? Tárgyalások tömege mindkét fórumon. Biztos, hogy ez mind fontos, de talán lenne fontosabb, érdemibb, hasznosabb is.

Valakinek érdeke az, hogy magunkkal legyünk elfoglalva?

Szervezeteink rendezvényeinek „rangját” ma az határozza meg, hogy **mennyire magas beosztású éppen hatalmon lévő aktuális politikust tudnak a rendezvényekre díszvendégnek** megnyerni. Ők rendszerint első előadónk egyikei, akik mindig elmondják, hogy mennyire kíváncsiak a mérnökség véleményére, majd előadásuk megtartás után rögtön elhúznak elegáns kocsikon anélkül, hogy bármi érdemít is hallottak volna. Számunkra pedig az általában üres előadásaik természetesen mindig „rendkívül aktuálisak”, „gondolatébresztők”, gyönyörű elveket megfogalmazók, pedig a partvonalon kívülről legjobb esetben is csak szakmai közhelyeket lehet ismételtetni, vagy tények nélküli beszédhullámot elengedni. A

szervezők pedig az ő személyében bízva számítanak nagy részvételre, és főleg nagy bevételre. Az egyszerű mérnök pedig naivan bízik esetleges felvetése eljuttatásában az istenek hegycúcsaira. Pedig látszik az előadón: meg ne szólaljatok, mert sietek.

Az ember persze még mindig csalódik, ha a világmegváltást hirdető, a kisvállalkozások támogatásáról ódát zengő előadó nagyon nehezen megoldhatónak minősíti a legegyszerűbb feladatot is, mint a kisvállalkozói adófizetést a számla kiállításakor, és nem a pénz megérkezésekor! Ha a kicsi sem megy, elhisszük, hogy menni fog a nagyobb? Tehát nem a szakmai tartalom, hanem a hívóember a fontos. Pár év múlva a szervezők nem szégyellik-e majd esetleg az akkorra már hullócsillaggá vált egykori nagy embert?

Politika túl mélyen benyomult a mérnöki szakmagyakorlásba. Minden kérdést sikerült politikaivá tenni, pedig mindennek legalább az elején szakmainak kellene lenni. Mivel **a politika osztja a pénzt, a mérnökség szervezetei túlságosan hozzákötötték magukat a politikához.** A döntési tér beszűkített, sajnos úgy tűnik, hogy rendszer-semleges. A döntéshozó toleranciája majdnem nulla. Nem veszi észre azt sem, hogy ezzel a saját sírját ássa. Ha megbízást, feladatot szeretnénk kapni, nem kritizálhatunk? Meg kell felelni, igazodni kell, mert különben megszüntetik, átszervezik, ellehetetlenítik a szakmai önkormányzatokat, szakmai szervezeteket? A legkisebb ellenvélemény esetén megnő a megszólaló megélhetési veszélyeztetettsége, kockázata? Ha pedig a szervezet nyilatkozik kellemetlenül, akkor esetleg nem kap többé pénzmorzszakát, filléreket, melyek amúgy is csak a vegetáláshoz elegendők? Ma tényleg olyan sokat kapunk? **Van mit vesztenünk? Benuhátságunk oka nem éppen a mindenkori politikától való függőségünk?**

Hány ajánlást fogalmazott az elmúlt fél évszázadban pl. az üzleti napok, hányat a Közlekedéstudományi Egyesület különféle konferenciái? Egyikből sem lett semmi. Ha néha mégis véleményt kérnek és adunk, annak lényege nem megy át, vagy torzulva, megrövidítve jön ki a végén. Végleges szövegben a javaslatot már senki sem ismeri fel. **Nem alibi egyeztetések ezek?** Úgy tesznek velünk, mintha meg akarnának kérdezni. Ráadásul olyan határidőkkel mindezt, amennyi alatt esetleg elolvasni lehet, de már nincs idő magyarrá fordítani, morfondírozni, lehetőségeket felvázolni. „Vívmányaink” egyike, ha egy témában véleményt mondhatunk. Jobb indikátor lenne: a meghallgatott, az átvett javaslataink száma.

Mi lenne, ha nem szenvednénk tovább a meg nem értés, a szakmai javaslataink el nem fogadása, sőt az ezekkel ellentétes döntések miatt? **Mi lenne, ha nem futnánk egy olyan szekér után, amely nem akar felvenni bennünket?** Önvédelemből vegyük végre tudomásul, hogy nem kell a véleményünk! Nem baj. Kezdjünk új lapot. Ne javasolgassunk tovább. Ne könyörögjünk azért, hogy ellentmondhassunk. Nem kell utánuk kapkodnunk, hanem le kell róluk válnunk. Logikus volt, amit megpróbáltunk. Igyekeztünk a megelőzés, a bemeneti oldal felől közelíteni a dolgokat, mint az épeszű emberek általában. De évtizedek óta nem megy.

A politikusok megalapozatlan döntései előbb-utóbb úgyis helyzetbe hozzák a mérnököket. Várjuk meg bakizásukat! Ekkor kell elmondani véleményünket, de már

nem nekik, hanem a társadalomnak, tehát a médiának. Mondjuk el, hogy a mérnökök szerint mi lett volna a jobb döntés! Ezt én a kimeneti beavatkozások közé sorolom. Erre kényszerülünk, nem jókedvünkön tennénk. Nyilvánvaló az, hogy a mérnöki fogalmazást át kell ültetni érthető magyarrá, mely egy érettségizettnek fogható legyen.

Bele mer-e szólni egy politikus egy sebészeti klinika napi operációiba? El mer-e dönti-e azt, hogy kinek kell levágni a lábát, kivenni a veséjét? Meri-e felülről a sebészi álláspontot? Nyilván nem, mert tudatlansága következményei rövid idő alatt nyilvánvalók lennének, és a hibás döntésért felelni kell. A mérnökök nem tudják kimutatni a rossz döntés következményeit, mint a sebészek? E nélkül a rossz politikusok a mérnöki döntéskörben szabadon döntenek. **Kezdjük el felszámolni a következmények nélküli világot!** Nemsokára kérni fogják véleményünket! Csak ennyi a titok.

Nem akarok politikussellenes lenni, épp ellenkezőleg! Csak szeretném elérni, hogy a mérnököket méltó, egyenrangú, segítő partnernek tekintsék, ráadásul a zászló színétől függetlenül. Az eddigi módon ezt nem tudtuk elérni. Csak remélni tudom, hogy néhány kimeneti jellegű beavatkozásunkkal ráébresztjük a döntéshozókat arra, hogy mégis jobb az első ötletünk, a bemeneti oldali mérnöki beavatkozás és mielőbb visszatérnek arra.

Ma a társadalom tudja, hogy mi a VEKE, mert hallja, látja a médiában, de szinte semmit sem tud a MMK-ról, vagy a KTE-ről. Nem, mert mindkettő hallgat, véleménytelen. Kihagyható, mellőzhető, finanszírozásra sem méltó. Finanszírozás alatt itt az elvégzett munkáért kapott fizetést értem.

De tudnánk-e mondani hiteles szakmai véleményt? Nem kerülne-e nagy bajba a MKK vagy a KTE vezetése, ha a média egy-egy meghatározott kérdésben azonnali választ kérne tőle? Ha egy politikus mégis kéri egy mérnök véleményét, akkor ő azt mondja: *fehér*. Majd, mivel ez esetleg nem egyezik elképzelésével, megkérdez egy másik mérnököt, aki természetesen ugyanerre azt fogja válaszolni: *fekete*. Mi magunk állítjuk elő azt a zavaros közeget, amelynek a politikus igazán örül, melyben jól érzi magát, mert visszakapja a pályát. Innentől ez már az ő terepe, hiszen a mérnökök „össze-vissza beszélnek”. Ebben a káoszban aztán majd ők, a mindenhatók, rendet vágnak. Nagy bajnak tartom, hogy nemcsak az előnyöket és az ezekkel együtt jelentkező hátrányokat nem tárjuk fel, hanem elmarad az egyes döntések következményeinek kimutatása is. Ne csodálkozzunk! Ma sajnos ott tartunk, hogy a mérnök politikai kérdésekben kénytelen dönteni, míg a politikus viszont szakmai kérdésekben dönt. Teljes a szerepcseré.

A mérnöki szakma is fejlődik, néha paradigmát vált. Majdnem természetes ezek után, hogy a mérnöki vélemény sem egységes, hiszen van, aki az egyetemen a korábbi alapelveket kapta; de van, aki már az újakat. Ha véleményekben nem is tudunk egységet teremteni, jó lenne, ha legalább az alapelvekben tudnánk. Hogyan?

Köthetnénk-e egy megállapodást pl. MTESZ KTE-vel a szakmai műhelymunka elvégzésére, az alapelvek tisztázására, a szakmai viták lefolytatására, de úgy, hogy oda politikus, politikának elkötelezett, politikától függő szakmai vezető nem tehetné

be a lábát? Ne az üléspon t határozza meg az álláspontot, ahogy régen mondtuk. Mellékesen majdnem ugyanazon mérnökök vannak az egyik, mint a másik szervezetben, tehát a nagy nehézség elképzelhetetlen.

Ha ezek után a KTE szakmai vitáiban kikristályosodott valami, akkor a MMK, mint egy igazi CÉH vállalja fel, álljon ki érte, képviselje azt a társadalom előtt, a médiában. Az emberek annyiszor csalatkoztak már a különféle sumákságokban, hogy várják az igazat, ha úgy tetszik, a tényeket. A most zajló uborkaügy mutatja: hiába eszi a miniszter nyilvánosan az uborkát, már sokan nem hisznek el semmit! Meg tudnánk szólni politikamentesen is, csak a kérdés szakmai tartalmára figyelve. Különben fajsúlytanok leszünk, ledarálnak bennünket és elsüllyedünk.

Három ügyrendi javaslat az előbbiekhöz:

1. A KTE is, a MMK is – igazodva a mai műszaki lehetőségekhez – tarthatna sűrűn internetes szavazást a vitás szakmai kérdésekben. A valóságshow-k, az online újságok esetén ez már természetes. A vitákban adott válaszokból kiderülne az oktatás szükségessége.
2. Ma vidékről felutazni egy 1 órás fővárosi megbeszélésre $2+1+2=5$ óra veszteséget jelent az utazások miatt. De évek óta adott a videokonferencia lehetősége, éljünk vele. A megyei kamaráknak erre lenne célszerű berendezkedni, a rengeteg időrabló és költséges utazás helyett. A megbeszélések gyakorisága is megnőhetne, hiszen olcsóbb, mint a mai utazgatásos megoldás.
3. Szeretném javasolni a fórumokat a Mérnök Újság internetes változatán, ahol a megjelent cikkekről rövid véleményeket közzé lehetne tenni.

A javasolt három lehetőséggel döntéseink felgyorsulhatnának, tagjaink éreznék véleményük kérését, fontosságukat. Cselekvési kedvünk nőne, bevonva és hasznosnak éreznék magunkat, érdemi munkát végezhetnénk.

dr. Rigó Mihály okl. erdőmérnök és okl. építőmérnök

Szeged, 2011. június 6.